

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

مدرسه علمیه فاطمیه شهرستان دامغان

«رویکرد اسلام نسبت به تبعیض نژادی در آیات و روایات»

با تأکید بر سیره نبوی و علوی»

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین محمود بختیاری

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین مهدی عبادی

پژوهشگر

خدیجه سادات آل احمد

۱۴۰۴

صلى الله عليه وسلم

تحمیدیه

- ستایش خدای جل و جلاله را، که آثار قدرتش بر چهره روز روشن، تابان،

و انوار حکمتش در دل شب تار، درفشان است.

- آفریدگاری که به مهربانی، خویشتن را به ما شناساند، و به مهر و محبت گنجینه های دانشش را
برابر دیدگان ما نهاد، و کلید درهای گنجینه هایش را در ولایت برترین آفریده های خود قرار داد.

تقدیم به

- پیشگاه مقدس یگانه مظلوم عالم امام علی (علیه السلام)؛
- به یگانه مظلومه عالم حضرت فاطمه زهرا (سلام الله) که با بذل جان اولاد پاکش قلم آموز بشریت شد و مشق عشق آموخت و برای نجات بشریت از منجلاّب جهالت و منیت و بر نشانندن بر بام بلند سیادت و سعادت توحیدی دمی نیاسود و خود را به زحمت انداخت، تا درهای رحمت و مغفرت الهی را به روی انسان ها بگشاید.
- به ولد خلف ایشان مهدی موعود صاحب الزمان (عجل الله)
- همه بانوان باحجاب، که در این عصر برهنگی با تمام وجود، به مادرشان حضرت زهرا (سلام الله) اقتدا کرده اند و ذره ای از عمل به دستورات دینی خود کوتاه نمی آیند.
- روح پاک پدر و مادر و همسر عزیزترین های زندگی ام

سپاس نامه

بر خود لازم می دانم، که به پاسداشت

«مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعَمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ»

در آغاز از استاد ارجمند و اندیشمند فرهیخته جناب «حجت الاسلام و المسلمین محمود بختیاری» که در سامان یافتن این نوشتار همواره پشتیبانی نیرومند، و با رهنمون های دقیق و ژرف یابوری راستین، برای من بودند، صمیمانه سپاس گزاری کنم.

و به پاسداشت

«مَنْ عَلَّمَنِي حَرْفًا فَقَدْ صَيَّرَنِي عَبْدًا»

از تمامی اساتید و آموزگاران بزرگوار حوزه و مدرسه که مرا از سرچشمه های دانایی سیراب کرده اند، تشکر کنم.

و به پاسداشت

همراهی و همگامی همیشگی

از خانواده و فرزندانم

تشکر و سپاس های قلبی خود را نثار وجود نازنینشان کنم.

- ۹۰- شعیری تاج الدین ، جامع الاخبار، انتشارات رضی، قم، ۱۳۶۳
- ۹۱ - طریحی، فخرالدین، مجمع البحرین، تحقیق:حسینی، سیداحمد، مرتضوی، تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۵ش.
- ۹۲- طباطبایی، سیدمحمد حسین، المیزان فی تفسیر القرآن، بیروت، مؤسسه اعلمی، چاپ دوم، ۱۳۹۰ق.
- ۹۳- طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تهران، ناصر خسرو، چاپ سوم، ۱۳۷۲ش.
- ۹۴- طبرسی، رضی الدین، مکارم الاخلاق، تحقیق: محمد حسین اعلمی، بیروت، اعلمی، ۱۹۷۲م.
- ۹۵- طیب، عبدالحسین، اطبیب البیان فی تفسیر القرآن، تهران، انتشارات اسلام، چاپ دوم، ۱۳۶۹ش.
- ۹۶- طبری، محمد بن جریر، جامع البیان فی تفسیر القرآن(تفسیر طبری)، بیروت، دارالمعرفه، چاپ اول، ۱۴۱۲ق.
- ۹۷-، تاریخ طبری، تهران:اساطیر ۱۳۹۸
- ۹۸- طباطبایی بروجردی، حسین، جامع احادیث شیعہ، قم: طباطبایی بروجردی ۱۳۶۶ص ۲۱۴.
- ۹۹- طبرسی، احمد بن علی، احتجاج، مشهد:مرتضی ۱۴۰۳
- ۱۰۰- طوسی، محمد بن حسن، التبیان فی تفسیر القرآن، بیروت، دار احیاء التراث العربی، چاپ اول، بی تا.
- ۱۰۱- فخر رازی، محمد بن عمر، التفسیر الکبیر (مفاتیح الغیب)، بیروت، دار احیاء التراث العربی، چاپ سوم، ۱۴۲۰ق.
- ۱۰۲- قرطبی، محمد بن احمد، الجامع لاحکام القرآن، تهران، ناصر خسرو، چاپ اول، ۱۳۶۴ش.

- ۱۰۳- قمی مشهدی، محمد بن محمدرضا، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸ش.
- ۱۰۴- قمی، علی بن ابراهیم، تفسیر القمی، قم، دارالکتاب، چاپ سوم، ۱۳۶۳ش.
- ۱۰۵- عسگری، مرتضی، القرآن الکریم و روایات المدرستین، تهران: مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام ۱۴۳۱
- ۱۰۶- عاملی، بهاءالدین، محمد بن حسین، الوجیزة فی علم الدراية، محقق، مصحح، احمدیان، مرتضی، ص ۴، کتاب فروشی بصیرتی، قم، چاپ اول، ۱۳۹۰ ق.
- ۱۰۷- عاملی، سید جعفر مرتضی، الصحیح من سیرة النبی الاعظم (ص)، قم، دارالحديث، ۱۳۸۵ش.
- ۱۰۸- عیاشی، محمد بن مسعود، التفسیر (تفسیر العیاشی)، تهران، مکتبه العلمیه الاسلامیه، چاپ اول، ۱۳۸۰ق.
- ۱۰۹- کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، تهران، دار الکتب الإسلامیه، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ق.
- ۱۱۰- مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران، مرکز نشر کتاب، ۱۳۹۵ق/ ۱۳۵۴ش
- ۱۱۱- مهریزی مهدی، المرأة فی الإسلام - قضايا نسائية معاصرة وموقف الإسلام منها، قاهره: نشر المركز العربی للدراسات والبحوث، ۱۴۲۷ هـ، ۲۰۰۶ م
- ۱۱۲- متقی، علی بن حسام، کنز العمال، بیروت: الرساله ۱۴۰۹
- ۱۱۳- مجلسی محمد باقر، بحار الانوار، تهران: اسلامیه ۱۳۸۶
- ۱۱۴- مغنیه، محمد جواد، التفسیر الکاشف، دار الکتب الإسلامیه، تهران، چاپ اول، ۱۴۲۴ق.
- ۱۱۵- مغربی، نعمان بن محمد، دعائم الاسلام، قم، موسسه آل البيت علیهم السلام، چاپ دوم، ۱۳۸۵ق.
- ۱۱۶- مقریزی، احمد بن علی، إمتاع الاسماع، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۲۰ق.

- ۱۱۷- واقدی، محمد بن عمر، المغازی، بیروت، موسسه الاعلمی، ۱۴۰۹ق.
- ۱۱۸- یعقوبی، احمد بن ابی یعقوب، تاریخ یعقوبی، بیروت، دارصادر، بی تا.
- ۱۱۹- مرکز الثقافه و المعارف القرآنی، علوم القرآن عند المفسرین، قم: مکتب الإعلام الإسلامی، ۱۳۸۶

سایت

- ۱۲۰- خبرگزاری جمهوری اسلامی، درباره تبعیض و نژادپرستی، ۱۳۹۹
- ۱۲۱- خبرگزاری میزان ۵ آبان ۱۴۰۳
- ۱۲۲- پژوهش، برگرفته از مقاله «پرهیز از تبعیض نژادی»، ۱۳۹۵، امام خمینی دانشنامه امام خمینی، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۴۰۰
- ۱۲۳- خبرگزاری مهر، تبعیض، نوری زاده قصری سمانه
- ۱۲۴- خبرگزاری ایرنا درباره تبعیض و نژادپرستی -۱۳۹۹
- ۱۲۵- راسخون، محرم علیلی خلیلی ۱۳۹۱
- ۱۲۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی، تبعیض و نژادپرستی، ۱۳۹۹

مقالات

- ۱۲۷- حیدری، اکرم، طاهره جو کار، مبانی نژادپرستی از دیدگاه قرآن، ۱۳۹۴
- ۱۲۸- کاظمی، فاطمه «بررسی تبعیض نژادی از دیدگاه اسلام و کنوانسیون های بین المللی با نگاهی به حقوق ایران»، ۱۳۹۳
- ۱۲۹- رزمجو زهرا، حقوق بشر در قرآن، ۱۳۹۵

فصلنامه

- ۱۳۰- اخوان منیره، تبعیض نژادی، فصلنامه صیانت از حقوق زنان ش ۶، ۱۳۹۵.
- ۱۳۱- داگلاس ال. مسئله‌ای در باب معامله‌ی ساده: جوزیا کاتن، مسیحیان بومی، و تلاش برای امنیت در شهرستان پلیموث قرن هجدهم، فصلنامه‌ی نیوانگلند ۲۰۰۴
- ۱۳۲- احمدزاده، امید، «بررسی حقوق اقلیت‌های دینی و نژادی در حکومت پیامبر اسلام(ص)»، مطالعات حقوق بشر اسلامی، شماره ۲، زمستان ۱۳۹۱ش.

مجلات

- ۱۳۳- وارث، فرخ السادات، مقام زن در اسلام، ۱۳۸۷ شماره ۳۰
- ۱۳۴- میرترابی، سعید؛ مهدی، مازنی (۱۳۹۴)، نفی تبعیض نژادی و قومی در اندیشه سیاسی امام خمینی(ره)، حبل‌المتین، سال چهارم، شماره یازدهم.
- ۱۳۵- مجله گلبرگ، روز مبارزه با تبعیض نژادی، شماره ۲۵، ۱۳۸۰
- ۱۳۶- کیان مرجان، فهیمه نظام اسلامی سحر موسی وند، تبعیض نژادی و راهبردهای مقابله با آن در نهج البلاغه، اخلاق دوره جدید سال پنجم زمستان ۱۳۹۴ شماره ۲۰
- ۱۳۷- در توسعه کارولینای جنوبی: سیاست، اقتصاد و تحرک اجتماعی در دوره مالکیت، مجله تاریخی کارولینای جنوبی ۷۶
- ۱۳۸- هاشمی حسین، بررسی نظام برده‌داری از دیدگاه اسلام، تهران: رواق اندیشه
- ۱۳۸۱ شماره ۷
- ۱۳۹- فلاحی سارا، تبعیض فرهنگی، مجله سیاست، ص ۱۳۸۹، ۷۴۵ شماره ۵۱

